

På tide at vi kommer på talefot med hverandre

Kort før kongen med den i høy grad kompromiterte Nygaardsvolds-regjering i 1940 forlot landet holdt han en radiotale, hvori han bl. a. oppfordret det norske folk til ro og besindighet og ikke foreta noe, som kunne vanskeliggjøre et samarbeide med okkupasjonen. Jeg hørte ikke selv denne tale men fant den såre naturlig. Den viste jo ganske klart, at regjeringen på det tidspunkt hadde Haagerkonvensjonen i tankene. Denne var dem kanskje en trøst under flukten! Dårligere skal vi tross alt ikke tro om dem. Ved å holde seg til Haagerkonvensjonens bestemmelser med hensyn til rettigheter og plikter i forholdet mellom befolkning og okkupasjon kunne ro, orden og et noenlunde normalt liv opprettholdes tross besettelsen.

Administrasjonsrådet, der jo også hadde Nygaardsvold-regjeringens tillit, innledet straks dette samarbeide til overmål, idet det gikk langt ut over, hva Haagerkonvensjonen foreskriver for tillatte tjenester overfor en okkupasjon, men også dette er i betraktning av forholdene forståelig og dermed tilgjengelig. Det ville på denne måte styrke tyskernes evne til å forsvare landet mot nye krigshandlinger på norsk territorium. —

Kjærligheten til fedrelandet krever det

For Folk og Land av ing. John Lærum

kom til London, fikk den nye instruksjoner! De allierte var slett ikke stemt for Haagerkonvensjonens forskrifter. Det skulle nu etableres en total krig, og sivilbefolkningen måtte her også delta aktivt på sine områder med sabotasje og endog «likvidasjoner». Også disse direktiver fulgte den norske London-regjering. De allierte var jo slett ikke interessert i ro og orden i de av tyskerne besatte områder, og noen interesse for å spare norske liv og materielle verdier hadde de heller ikke! De triste følger av denne utvikling kjenner vi alle. En følge var også, at den norske befolkning ble splittet i to nokså ulike grupper, hva størrelsen angår.

Hovedmassen av folket fulgte ganske visst uten å kjenne synderlig til Haagerkonvensjonen allikevel dens bestemmelser som naturlige og riktige, og regjeringen Quisling som i september 1940 avløste Administrasjonsrådet, kjempet under hele krigen en bitter kamp mot tyskernes politiske represen-

boven i spissen for å håndheve Haagerkonvensjonen.

På den annen side sto Hjemmefronten, som fremdeles fulgte Londonregjeringens anvisninger om sabotasje, materielle ødeleggelser og likvidasjoner. Tragiske følger, men vi har plikt til å forstå dem og dermed tilgi dem.

Mens vi på vår side søkte å håndheve Haagerkonvensjonen, hadde Hjemmefronten fremdeles tiltit til den flyktede regjering og fulgte dens anvisninger kanskje endog uten å kjenne til Haagerkonvensjonen. Det finnes jo ingen internasjonale avtaler, som har vært så grundig fortiet i de siste 15 a 16 år som denne konvensjon — og hvorfor?

Fordi samtlige krigførende i tur og orden og med England som en god nr. 1 brøt med dens bestemmelser!

Vi har vel god råd til å innrømme, at det fra vår side, under krigen ble begått mange dumheter, som måtte bevirke irritasjon hos motparten og flere til. Til vår

Hamsun-museum på Nørholmen

Nørholmen blir i sommer åpnet som Hamsun-museum, heter det i en melding i Vestlandske Tidende. Museet vil bli holdt åpent for publikum fra klokken 10—17 i månedene fra 1. mai til ut september. Man regner med at det nok blir mange som vil stanse opp ved Nørholmen for å se det vakre sted hvor Hamsun tilbrakte så mange år av sitt liv. Her vil nok Sørlandet få en stor turistattraksjon.

Hvor er min sønn?

En amerikansk husmor har anlagt sak mot president Eisenhower, men formodentlig vil Amerikas første borger ikke komme til å møte i retten i den anledning. Forbundsdommer Matthew Macguire overveier en anmodning fra regjeringen om å la saken falle.

Bak det usædvanlige saksanlegg står fru Rita van Wees fra New York. Hun hevder at Eisenhower som øverstkommanderende for USA's militære styrker har «sviktet» hennes sønn i Korea. Sønnen, korporal Ronald van Wees ble meldt savnet under kampene. — Hans mor mener imidlertid, at korporalen er fange hos nordkoreanerne. Med sitt saksanlegg vil hun tvinge presidenten til «resultat handling» for å få gutten frigitt.

Kraftig utluftning nødvendig blandt stortingsmennene

Ofrene for rettsoppgjøret må være våkne nå

Det året vi nå er gått inn i kan på mange måter bli av avgjørende betydning. Jeg tenker ikke først og fremst på situasjonen ute i verden. Den er vel så usikker og broket som noensinne og kan bringe overraskelser og de største ulykker. Det er stortingsvalget til høsten jeg har i tankene.

Det sitter sikkert mange representanter i Stortinget i dag som fikk sin plass der i kraft av varemerket: Gode nordmenn, kanskje den eneste forutsetning de hadde for å komme der. Av den grunn er det utvilsomt nødvendig med en kraftig utluftning med gjennomtrekk. Men nå vet enhver hvor vanskelig det er å bli kvitt en stortingsmann som først har fått foten innenfor «helligdommen».

President Eisenhower har understreket at formålet med hans doktrine for Midt-Østen er å hjelpe, ikke å dominere, de nasjoner i området som vil motsette seg kommunistisk aggresjon og undergravningsarbeide. Presidenten sa at amerikansk hjelp bare skal ydes til de land som ber om det. —

Ikke blir det lettere nå da stortingsmannverdigheten gir så bra økonomisk avkastning. Hvordan skal så vi politisk forfulgte og dømte stille oss til kommende valg? Å danne eget parti bør vi ikke tenke på, men vi kan i mange høve greie å spille rollen som tun-

allesammen på det. Det finnes i vår terminologi — gode og dårlige tingmenn innenfor alle partier, så for oss må det være den enkelte kandidat som kommer i forgrunnen. Det vi derfor etter min mening har å gjøre er å møte opp der hvor listene settes opp, på nominasjonsmøter og der nominasjonsmennene velges. Derigjennom kan vi prøve å få frem de kandidater vi mener har et saklig og rettferdig syn på rettsoppgjøret, helst de som vil gå inn for en revisjon av det. Det er på den måten vi kan gjøre noe innen de enkelte partier, der har vi sjansen. Er listene først i orden nytter det ikke å klusse med dem. Derfor bør våre folk i by og bygd i tide komme sammen og bli enige om en felles opptreden.

gen på vektskålen. Vi kan ikke trekke frem et bestemt parti og si, at nå stemmer vi

Stortingsvalget

Valgdagen for stortingsvalget 1957 er ved Kronprinsregentens resolusjon i statsråd fastsatt til mandag 7. oktober.

«I et lands skjebnetime får kaos ikke råde»

Jeg vil med dette legge alle ofrene for rettsoppgjøret på sinne at de må være våkne nå, ingen lunkenhet. Og så bør det sørges for at hver stortingskandidat får et eksemplar av svenskeutredningen og gjerne mere av det materiale som foreligger.

Nå vil mange kanskje si, at det er da lenge igjen til høstens valg. Det er så, men tiden ruller så fort, den er kostbar for oss. Og så er det

overmal, idet det gikk langt ut over, hva Haagerkonvensjonen foreskriver for tillatte tjenester overfor en okkupant, men også dette er i betraktning av forholdene forståelig og dermed tilgivelig. Det ville på denne måte styrke tyskernes evne til å forsvare landet mot nye krigshandlinger på norsk territorium. —

Men da denne regjering

Hovedmassen av folket fulgte ganske visst uten å kjenne synderlig til Haagerkonvensjonen allikevel dens bestemmelser som naturlige og riktige, og regjeringen Quisling som i september 1940 avløste Administrasjonsrådet, kjempet under hele krigen en bitter kamp mot tyskernes politiske representanter her i landet med Ter-

og hvorfor? Fordi samtlige krigførende i tur og orden og med England som en god nr. 1 brøt med dens bestemmelser!

Vi har vel god råd til å innrømme, at det fra vår side under krigen ble begått mange dumheter, som måtte bevirke irritasjon hos motparten og flere til. Til vår undskyldning kan ganske visst delvis anføres, at meget av dette skyldes Terboven, som var en så avgjort motstander av NS, fordi han helst ville ha et tysk militærdiktatur med seg selv som sjef.

Det nytter ikke i lengden bare å være opptatt med å slikke sine sår og klage over begangen blodig urett. Vi trenger landet og landet trenger oss, og veien må bl. a. i første hånd gå gjennom en forsoning mellom oss og våre motstandere under krigen: Hjemmefronten og ellers mange virkelig gode nordmenn. Det finnes mange høyreiste skikkelser blant dem, som idag takket være nye opplysninger ser helt annerledes på forholdene dengang, da så mange selv kloke og rettenkende mennesker ble villedet av en opphissende propaganda.

Man må ikke glemme, at de beste elementer på begge sider tross all menneskelig ufullkommenhet handlet av fædrelandskjærlighet, og disse må etter min oppfatning først komme på talefor.

Jeg vet ikke, om jeg er «en ensom svale» blant oss gamle NS-medlemmer, men sådan ser jeg på fremtiden både for folk og land.

ERLING BJØRNSON.

J. L æ r u m.

De forretningsbanker som er medlemmer av Den norske Bankforening, har oppfylt kredittavtalen med Staten, som gikk ut på at utlånene i desember 1956 ikke skulle være høyere enn i desember 1955. Tallenes tale er så klare og entydige, at Bankforeningen i en pressemelding om saken ikke behøver å ty til subtile forklaringer på noe punkt.

korporalen en fange hos nordkoreanerne. Med sitt saksanlegg vil hun tvinge presidenten til «resolut handling» for å få gutten frigitt.

agresjon og undergravningsarbeide. Presidenten sa at amerikansk hjelp bare skal ydes til de land som ber om det. —

«I et lands skjebnetime får kaos ikke råde»

Folk og Land gjengir her oppsettet in extenso:

Jeg husker ennå hvor imponert vi alle var over domspremissene i Quislingsaken: I landets skjebnetime får kaos ikke råde. Ingen må sette sitt private skjønn og sin vilje opp mot de lovlige myndigheters.

Og jeg var ikke minst imponert: Dette var en klar og uimotsigelig tanke, en enkel rettesnor for enhver loyal samfunnsborger. De som her forsyndet seg, måtte finne seg i å bli trukket til ansvar og straffet strengt, men rettferdig.

Tanken slo meg som så riktig at jeg føler det som min plikt som samfunnsborger å legge den til grunn for en liten undersøkelse av de siste 10 års Norgeshistorie. Mine lesere må unnskyldes at jeg i den-

Om selvgodhet

Statsminister Gerhardsen sen pleier ikke å slå på de humoristiske strenger når han taler, og han forsøkte seg da heller ikke i årets trontaledebatt. Ikke desto mindre opplevde en atskillig humring i stortingsalen under ett av hans innlegg. — Statsministeren kom inn på kommende valg og et eventuelt regjeringsskifte, og sa bl. a.: Det hevdes av mange at det kan være nyttig å bytte regjering, få litt politisk gjennomtrekk — fordi, som det hevdes, at de som sitter med makten for lenge har lett for å bli selvgode og for selvsikre. Dette gjelder nok i sin almindelighet — men ikke Det norske Arbeiderparti. —

Amund Hønningstads skudd i blinken

Fougn er med tilslutning av dommerne Bah r, Klæstad, Stang og justitiarius Berg uttalte følgende kjernesetninger under 1945-Høyesteretts stadfestelse av dommen over Quisling (side 465 i Eidsivatingens stenogram):

«I et lands skjebnetime får kaos ikke rå. Og overfor nutid og ettertid må det slås fast at den der i en for landet kritisk tid setter sin vilje istedetfor de forfatningsmessige organers og derigjennom sviker sitt land — at for ham har hans land ingen plass».

Uttalelsen som på mange virket viktig — ja drepende — da den fremkom i de hektiske dager — da Quisling kvikt skulle dømmes til døden — er behandlet i den kanskje mest bemerkelsesverdige artikkel, som hittil er skrevet av et ikke NS-medlem om et sentralt punkt i det norske «rettsoppgjør». Artikkelen kom fram i Fanebustorganet LOGOS for februar 1948 og er signert Argus (Amund Hønningstad). Hans smilende ro burde virke inspirerende på oss alle.

Oslo, 28. januar 1957.

ALEXANDER LANGE.

ne forbindelse ikke hefter meg så meget ved NS. En slik målestokk må jo først og fremst anvendes på dem som må forutsettes å holde mål.

Jeg vet ikke om De husker at Monsen som forsvarsminister uttalte at Norge hverken ville eller kunne føre krig. Forsvarsminister Torp, som etterfulgte ham, hevdet (1936) at «Norges beste forsvaret er dets fredsvilje». Johan Ludw. Mowinkel, som jo var en formens mann, mente dog at vi brude opprettholde et «etiketteforsvar», hvormed formentlig mentes oppslag av plakater: «Nøytralt område. Adgang forbudt».

I overensstemmelse hermed var også Norge helt uten krigsberedskap 9. april 1940. Danskene hadde innrettet seg noenlunde som hos oss og tok

konsekvensene. De lot seg uten motstand okkupere.

Men hvorledes var det i Norge da landets skjebnetime slo? Jo, regjeringen visste hverken ut eller inn. Den visste ikke om den ville slåss eller ikke slåss, om den skulle mobilisere eller ikke mobilisere. Så stakk den for sikkerhets skyll av for å få tid til å samle seg litt, uten å etterlate seg annet enn en ordre om «stille mobilisering» av en mindre styrke. Jo, noe annet etterlot den seg også:

Alminnelig kaos

Ingen visste egentlig om det var krig eller ikke krig, offiserene visste ikke med sikkerhet om de skulle kjempe eller ikke kjempe, den di-

Fortsettes inne i bladet.

lia, ingen grunnlov. — Bør det sørges for at hver stortingskandidat får et eksemplar av svenskeutredningen og gjerne mere av det materiale som foreligger.

Nå vil mange kanskje si, at det er da lenge igjen til høstens valg. Det er så, men tiden ruller så fort, den er kostbar for oss. Og så er det hele fire år til neste valg.

OLGA BJØNER.

McMillans ministre

- Premierminister og første skattkammerlord: Harold Macmillan.
- President for geheimerådet og leder for overhuset: Lord Salisbury (uforandret).
- Lordseglbevarer og innenriksminister: R. A. Butler (avløste Lloyd George som minister).
- Utenriksminister: Selwyn Lloyd (uforandret).
- Lordkansler ((justisminister) Viscount Kilmaur (uforandret).
- Finansminister: Peter Thorneycroft (avløst Macmillan).
- Minister for Skotland: John Scot MacLay (avløste James Stuart).
- Minister for Commonwealth: Jarlen af Home (uforandret).
- Koloniminister: Alan Lannox Boyd (uforandret).
- Forsvarsminister: Duncan Sandys (avløste Anthony Head).
- Handelsminister: Sir David Eccles (avløste Thorneycroft).
- Landbruksminister: Derick Heathcoat Amory.
- Energiminister: Sir Percy Mills (dermed minister for atomverkene).
- Undervisningsminister: Viscount Halisham (hittil flåteminister).
- Arbeidsminister: Lain Macleod (uforandret).
- Boligminister: Henry Brooke (avløste Sandys).
- Transport- og luftfartminister: Harold Watkinson (uforandret).
- Kansler for hertugdømmet Lancaster: Charles Hill.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Grunnlovens § 66

Grunnlovens paragraf 66 sier om stortingsmennene: «ei heller kunne de utenfor Stortingets forsamlinger drages til ansvar for deres der ytrende meninger». Høyesterett har nå tolket denne paragrafen, og 13 dommere kom til at grunnlovsbestemmelsen også utelukker en ren mortifikasjonssak. Bare 2 dommere (Berger og Kruse-Jensen) mente at Grunnloven ikke er til hinder for mortifikasjonssøksmål mot stortingsmenn for uttalelser i Stortinget.

Den juridiske siden av denne avgjørelsen skulle vi kanskje ikke diskutere. Men vi vil likevel slå fast at mortifikasjonssøksmål var et ukjent begrep i 1814 da Grunnloven ble laget. Fedrene på Eidsvoll har således ikke hatt mortifikasjon i tankene da de bestemte at et stortingsmann ikke kunne «drages til ansvar».

Vi finner det heller ikke naturlig med dagens språkbruk å si at en stortingsmann trekkes til ansvar, fordi om hans uttalelser blir mortifisert. Det er ikke her snakk om hverken straff eller erstatningsansvar for stortingsmennene — bare om et ytterst beskjedent vern for

den stakkar som blir utsatt for ubegrunnede injurier fra stortingets talerstol.

Vi er redd for at fortolkningen i praksis kan få uheldige virkninger. En stortingsmann kan altså nå — det være seg i diskusjonshete eller med kaldt overlegg — æreskjelte politiske motstandere eller «sivile» mennesker han ikke liker, uten at vedkommende offer har sjense til å revaske seg.

Vi sier ikke at folkets kårne kommer til å benytte seg av det, vi slår bare fast at de kan. Og vi fastsår at en av dem gjorde det, i den «havlærsaken» som nå er på dømt.

La oss håpe at de tingmenn som finner seg kallt til å gå sine medmenneskers ære for nær, også vil være «uparlamentariske» nok til å vedstå seg sine uttalelser utenfor tinget, og stå til ansvar for dem på linje med andre dødelige.

Skal havlærsaken danne skole, vil fler enn vi ha inntrykk av at hensynet til stortalende stortingsmenns immunitet er på vei til å fortrenge den menige manns rett til å verge sin ære.

Det russiske eventyr

«Da Stalin hin Store blev Stalin hin Stygge!»
En verdenshistorisk Omplacering
er sket ved en vældig Devaluering —
et Eventyr, der vil bringe os Lykke:
København 26. januar 1957.

Franc.

Har De fått varsel om tvangsauksjon?

Ting som bør undersøkes før De godtar auksjonsbegjæringen

Det later til at staten — nå representert ved politimestrene i de forskjellige distrikter — har satt inn en «slutt-offensiv» for å kreve inn de «landssvik»-erstatninger som ennå ikke er betalt. Det er i den siste tid berammet ikke så få tvangsauksjoner, og da en rekke av disse etter min mening hviler på ugyldige auksjonsgrunnlag, bør man være på vakt. Da jeg tidligere har behandlet disse spørsmålene forholdsvis utførlig her i bladet, skal jeg nå bare nevne det viktigste.

1. UTPANTNING ELLER UTLEGG?

Undersøk først om auksjonen er forlangt på grunnlag av en utpantning eller utlegg. Som regel vil det stå i selve auksjonsvarslet (annonseren), men man bør undersøke saken også i grunnbøkene hos sorenskrivere. Derfra bør man gå til namsmannen (på landet lensmannen) og undersøke i hans protokoll, om forretningen der er betegnet som utlegg eller utpantning. Denne protokoll er etter min mening avgjørende.

Hvis en utpantning er begjært senere enn ett år etter at dommen ble endelig, er den ugyldig, og kan ikke brukes som grunnlag for tvangsauksjon. Dette er nå fastslått enstemmig av Høyesteretts kjæremålsutvalg (Rettstidende 1956 side 381-82) med henvisning til enstemmig kjennelse av Eidsivating lagmannsrett av 15. februar 1955.

Utlegg er derimot — foreløbig — gyldig såsant det er tatt innen ti år fra dommen, selv om landssvikloven

2. FORDRINGEN FORELDES, MEN IKKE PANTERETTEN.

Hvis en avholdt tvangsforretning er belemret med en av de mangler jeg her har nevnt, vil den normalt kunne kjennes ugyldig. Men har dette noen hensikt hvis staten kan komme igjen med en ny utleggsforretning?

Det kan være avgjørende, nemlig hvis det nå er gått ti år eller mer siden dommen ble rettskraftig. Da er nemlig statens krav bortfalt ved foreldelse. (Foreldelsesovens § 12, 3. ledd). Isåfall kan ikke staten få noe nytt utlegg overhodet.

Denne foreldelse gjelder imidlertid ikke den pantretten som er gyldig stiftet før 10 årsfristen utløp. Pantretten foreldes ikke, selv om statens personlige krav mot skyldneren bortfaller. Dette vil igjen si at staten kan realisere de verdier den har fått gyldig pant i før ti-årsfristens utløp, men hvis ikke disse verdier dekker fordringen, kan det gjenstående ikke kreves inn. Eksempel: Hvis staten har til gode kr.

50.000 — og pantet realiseres

Til minne

Sogneprest Knut Mollestad er død, knapt 72 år gammel. Med ham er en klok og god representant for den norske kirke gått bort. Knut Mollestad var en liberal mann med et sunt menneskesyn og en sterk social innstilling. Under sin tjeneste som residerende kapellan i Gjerpen kom han i nær kontakt med Gunnar Knudsen og utviklet et nært vennskap med ham. Han kom inn i kommunepolitikken i Gjerpen, og da han senere flyttet til Hemnes var han en tid ordfører der. Knut Mollestad foretok fler studieopphold i utlandet og var ellers aktivt med på mange måter i det religiøse arbeid og i den aktuelle debatten om forskjellige problemer. I 1934 ble han res. kap. i Bragernes, Drammen. De siste ni år av sin virksomhet var han sogneprest i Uranienborg menighet i Oslo. Han gikk av ved nådd aldersgrense for nesten to år siden.

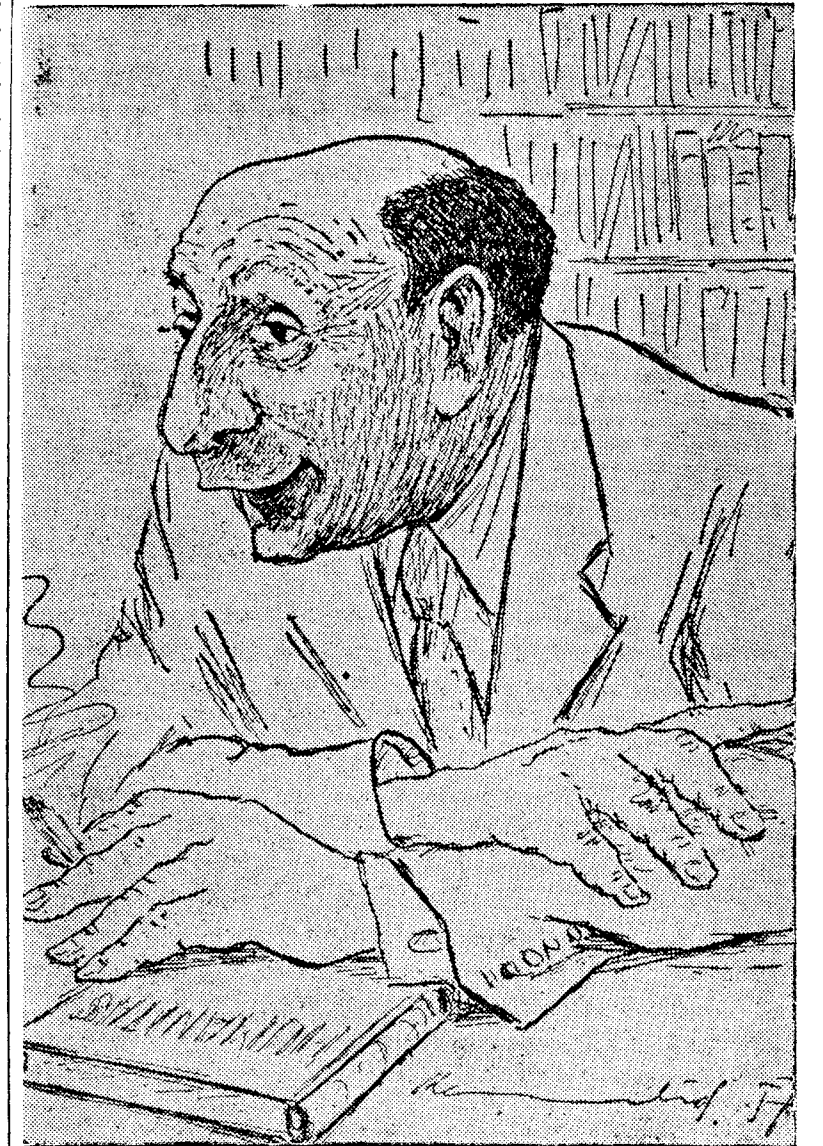
Han var med blant underskriverne på biskop Schjelderups benådningssøknad for NS-fanger (28./10. 1953) og fortjener derfor også vår takknemlighet.

En landskjent forretningsdame, frøken Synnøve Finden, døde nylig, 73 år gammel. Den siste tiden var hun helt blind.

Synnøve Finden var født i Sogn og fikk sin meieriutdannelse på forskjellige steder i landet før hun kom til Oslo for ca. 50 år siden. Etter å ha vært ansatt i flere firmaer, hvor hun hadde med oste-produksjonen å gjøre, startet hun i 1928 sammen med en kompanjong en ostefabrikk i meget beskjeden målestokk. Under Synnøve Findens energiske ledelse ble firmaet arbeidet frem til en sikker og ansett posisjon. I vesentlig grad ble vekten lagt på arbeide for utbredelse av norsk pultost og gammelost, og på dette felt var frøken Finden en foregangs kvinne, uredd og full av pågangsmot. Særlig gikk hun inn for propaganda ved hjelp av foredragsvirksomhet. Hun hadde også et åpent øye for den delikate emballasjes betydning. — Frøken Finden var meget interessert i misjonsarbeidet. Hjelpsom og rakrygget, samtidig som hennes lyse humør og hjelpsomhet også gjorde henne til en usedvanlig avholdt dame.

En av de få gjenlevende idealister i Norge!

Så påstår Morgenposten i hvert fall

Litteraten Max Tau, Oslo, var her om dagen 60 år, og vi tillater oss å gjengi et portrett av ham etter tegneren Gösta Hammarlund i Dagbladet. Oslopressen kappedes om å hyldet den samme Tau (som i sin tid kom hit til landet fra Tyskland) med underfundige artikler. Dagbladet ga ham sin virak under overskriften: «Mannen som fant paradiset» — men det viser seg dog at det bare siktes til Tromøya (!) Morgenposten var det verre med, bladet presenterte ham som «en av de få gjenlevende idealister». Dette gir oss skjellig grunn til protest. Vi synes det er

direkte frekt mot vårt folk å prestere denslags nonsens. Vi tør påstå at her ikke er så ganske få gjenlevende idealister, ikke bare noen titusender, men hundretusener blant menn og kvinner i vårt land, vi har dem også tallrikt til stede blant vår ungdom.

Til Arbeiderbladet uttalte gebursdagsbarnet blant annet:

«Se bare på den sosiale velferden vi har idag, det er et resultat av en åndelig seier som de store sosialistiske forfattere har vunnet».

Så vet vi det! Ennda vi trodde at det først og fremst var menn som Liebig, Stevenson, Edison, Bell, Ford, Marconi og en lang rekke andre oppfinnere og vitenskapsmenn som har gjort det mulig å leve dagliglivet teknisk og sosialt lettere enn det var mulig

La oss ikke strides om pavens skjegg!

Herr redaktør!

Jeg er ingen tilhenger av formalprosedyre. Men jeg vil ikke leserne skal tro at det eksisterer noen avgjørende

Fra Stoppeklubben i Skien har Forbundet med takk mottatt kr. 95,—.

Godt nytt år ønskes alle i Stoppeklubben.

Forbundskassereren.

Terminlisten

6. februar: Int. vintersportsuke åpner i Oberhof i Øst Tyskland. Norske skiløpere deltar.

Over 38,000 kroner fikk

La oss ikke strides om pavens skjegg!

Herr redaktør!

Jeg er ingen tilhenger av formalprosedyre. Men jeg vil ikke leserne skal tro at det eksisterer noen avgjørende meningsforskjell mellom Deres fremtredende (og anonyme) juridiske hold i nr. 3 og mine synspunkter i artikkelen i nr. 2. Forskjellen er dog bare denne:

Jeg mener at Haalanddommen prejudisielt slår fast at det hersket krig mellom Norge og Tyskland helt til 1945. Denne konklusjon ble fastholdt også i Fivesaken, dengang på basis av en feilaktig oversettelse av 10. juni-avtalen i 1940. (Av meg karakterisert som en ønskebetont oversettelse øverst på side 4, dog uten spesielt å nevne Fivedommen).

Jeg mener altså at Høyesterett har avsagt og senere opprettholdt et prejudikat på sviktende grunnlag. Deres fremtredende juridiske hold mener at Høyesterett overhodet ikke har tatt standpunkt til spørsmålet, fordi den har dømt på sviktende grunnlag.

Men strides vi ikke igrunnen om pavens skjegg, all den stund vi begge er skjønt enige om at domstolene i en eventuell ny «landssviksak» står fullstendig fritt og ubundet av de tidligere avsagte dommer?

Det synes meg dog å være hovedsaken, som man bør konsentrere seg om.

OLE SCHJERVEN.

— Et Wergelandsmonument skal reises på Eidsvoll. Det er vel og bra, men hvor blir det egentlig av det monument som vårt folk i takknemlighet over fedrenes verk av 17. mai 1814 ville reise? Det har latt vente på seg i 142 år!!!

Forbundet med takk tatt kr. 95.—. Godt nytt år ønskes alle i Stoppeklubben.

Forbundskassereren.

Terminlisten

6. februar: Int. vintersportsuke åpner i Oberhof i Øst Tyskland. Norske skiløpere deltar.
8. februar: Svenska Skidspelen begynner.
16. februar: Brenden starter i Porsgrunn.
22. februar: Slalåmrenn på Norefjell.
27. februar: Holmenkoll-uka begynner.
22. mars: Int. utstilling av landbruksmaskiner åpnes i Stockholm.
2. mai: NATO-møte i Bonn.
24. juli: Byste avdukes på Einabu i Kvikne over dikterpresten og profeten Ivar Mortensson Egnund.

Allvitende petit-kåser!

Og til slutt: Tenk bare på fordelene ved neste okkupasjon. Da kan en bare dra ferjene på land på hi sia, og så kan en stå der og peke nese til okkupasjonsmaktens tanks og lastebiler. Og om noen mot formodning likevel skulle kunne ta seg over, så kunne — skal vi si obersten i det strategisk — eller det kanskje i dette tilfellet betar taktisk — riktige øyeblikk la en kamouflert heimefrontmann foreta noe hokus pokus med lemmer, og ferdig med det. (Jfr. Lundes nedfart).

Fra Romsdals Budstikke
14. januar 1957.

Vi som sto minister Lunde nær, vet fra første hånd at det ikke forelå noe «hokus-pokus», hverken fra «modige» hjemmefrontere eller andre, — i forbindelse med den triste dødsulykken.

Hvordan det står til med eventuelle lemmer i øverste etasje hos ovenstående petitskribent, vil vi derimot ikke ha sagt noe sikkert om. —

— Nydelige greier: Det er gitt valuta til import av 100 tonn amerikansk flesk! Mens vi har 600 tonn norsk på fryselager. Stundom er vi her i landet noen umåtelig store narr.

svangsakssjon. Dette er nå retten foreldes ikke, selv om statens personlige krav mot skyldneren bortfaller. Dette vil igjen si at staten kan realisere de verdier den har fått gyldig pant i før ti-årsfristens utløp, men hvis ikke disse verdier dekker fordringen, kan det gjenstående ikke kreves inn. Eksempel: Hvis staten har tilgode kr. 50,000.— og pantet realiseres for 25,000.— kan staten ta disse, men de resterende kr. 25,000.— er bortfalt.

Utlegg er derimot — foreløbig — gyldig så sant det er tatt innen ti år fra dommen, selv om landssvikloven synes å fastslå at utpantning er den eneste inndrivelsesmåte som kan brukes. Høyesteretts kjæremålsutvalg har (Rettst. 1951 side 1087) imidlertid fastslått at også utlegg kan brukes. Denne kjennelse er det nå tatt skritt til å få overprøvet av Høyesterett, idet en utleggssak A. Meland — Staten er overført til søksmålsbehandling.

Men også ved en utleggsforretning kan det klebe feil. Tvangslovens § 17 sier således at skyldneren skal få seg forkynt et særskilt varsel med minst to ukers frist, hvis det er gått mer enn to år fra dommen ble endelig. Før slikt varsel er forkynt, kan ingen tvangsforretning påbegynnes.

Er en utleggsforretning (utpantning vil være ugyldig p.g.a. ettårsfristen) avholdt senere enn to år etter dommen uten at slikt varsel er forkynt, vil den derfor etter min mening være ugyldig og ubrukelig som auksjonsgrunnlag. Det samme gjelder iflg. § 17 hvis man har fått et varsel, men det så går mer enn to år fra dette varsel og til utleggsforretningen fremmes. Da må nytt varsel forkyntes.

Endelig kan tvangslovens § 99 komme til anvendelse hvis det er tatt utlegg i løseøre. Hvis ikke dekningsbegjæring (vanligvis auksjonsbegjæring) er fremsatt innen tre år fra utleggsforretningen, er utlegget tapt, og skyldneren kan forlange utleggsforretningen opphevet.

hadde også et åpent øye for den delikate emballasjes betydning. — Frøken Finden var meget interessert i misjonsarbeidet. Hjelpsom og rakrygget, samtidig som hennes lyse humør og hjelpsomhet også gjorde henne til en usedvanlig avholdt dame.

I denne forbindelse bør man være oppmerksom på en tredje ting, nemlig:

3. TINGLYSNING OG PRIORITETSREKKEFØLGE.

Hvis staten har fått gyldig utlegg (ved utpantning- eller utleggsforretning) i fast eiendom, må tinglysningen fornyes hvert femte år hvis staten skal beholde sin opprinnelige prioritet. Statens panterett faller altså ikke bort, men den må vike prioritet for eventuelle andre kreditorer som opprinnelig hadde prioritet etter staten. Dette kan selvsagt få avgjørende betydning for hvor mye staten kan oppnå ved å realisere sitt pant.

Eksempe nr. 1: Hvis staten her gyldig pant i en eiendom, men har glemt å fornye tinglysningen, vil de etterfølgende prioriteter rykke opp og innta statens plass. Det samme gjelder lån som blir opp-tatt og tinglyst i tiden før staten fornyer tinglysningen.

Eksempel nr. 2: Staten har pant i en eiendom, men dette er ugyldig, av en av de grunner jeg foran har nevnt. Tiårsfristen er imidlertid ikke utløpt, og staten kan komme igjen og ta nytt utlegg. Hvis eiendommen er belånt eller blir belånt på prioriteter som opprinnelig stod etter, vil disse automatisk rykke opp og komme foran det nye utlegg.

OLE SCHJERVEN.

rak under overskriften: «Mannen som fant paradiset» — men det viser seg dog at det bare siktes til Tromøya (!) Morgenposten var det verre med, bladet presenterte ham som «en av de få gjenlevende idealister». Dette gir oss skjellig grunn til protest. Vi synes det er

Over 38,000 kroner fikk hjelpeorganisasjonen inn i 1956

Arbeidet fortsetter og nye midler nødvendige

Arsmøte i Hjelpeorganisasjonen for Frontkjempere ble holdt siste mandag. Det var utsendt innkallelse til alle bidragsydere — ca. 600 i antall.

Fg. formann Saxlund redegjorde i forst. med årsberetning for organisasjonens virke i det forløpne år.

Det fremgikk at det utførte arbeide er å tilrettelegge og bistå med gjennomføringen av den tyske hjelp til proteser og behandling, bistå søkerne med råd og veiledning, bistå med ettersøkelse av savnede og yte direkte økonomisk hjelp.

Hjelpen fra Vest-Tyskland.

Av de innkomne 84 søknader om hjelp er 15 ferdigbehandlet eller stilt i bero da de ikke kan bli innvilget etter de nåværende retningslinjer. 16 søknader om hjelp til proteser, ortopedisk skotøy eller operasjon er innvilget.

Norges Røde Kors har utført et godt arbeid i forbindelse med gjennomføringen av hjelpen og samarbeidet har hele tiden vært utmerket.

Det er blitt sendt ut orienterende rundskriv til samtlige søkere. Videre er det formidlet orienterende rundskriv fra Norges Vanførelag, Helse-

direktoratet og Arbeidsdirektoratet. Den vesentlige del av rådgivningen har dog bestått i personlige samtaler og brev.

Innsamling av pengemidler.

For å skaffe til veie midler til hjelpearbeidet har det vært utarbeidet 2 opprop som dels har vært innrykket i avisen Folk og Land og dels er blitt distribuert pr. post. Vi har også fått anledning til å sende postgiro-innbetalingskort med som bilag til Folk og Land, hvilket har ført til gode resultater.

Disse opprop kombinert med personlige henvendelser har pr. 31/12 1956 resultert i en samlet bidragssum på kr. 38,585.74.

Forsamlingen ga organisasjonens styre sitt bifall for det utførte arbeide og de retningslinjer som det arbeides etter, og det er å håpe at der sluttet opp om dette viktige arbeide.

Det innsamlede beløp på nærmere 40 000 kroner er forlengst disponert og opp-gavene er store. Det er et relativt lite antall som skal hjelpes, men de må hjelpes og støttes slik at de kan komme på like fot med andre.

Der er frontkjempere som

bursdagsbarnet blant annet:

«Se bare på den sosiale velferden vi har idag, det er et resultat av en åndelig seier som de store sosialistiske forfattere har vunnet».

Så vet vi det! Ennda vi trodde at det først og fremst var menn som Liebig, Stevenson, Edison, Bell, Ford, Marconi og en lang rekke andre oppfinnere og vitenskapsmenn som har gjort det mulig å leve dagliglivet teknisk og sosialt lettere enn det var mulig i tidligere generasjoner.

Vi undervurderer ikke de sosialistiske forfatters betydning, men liker ikke at det kastes oss blå i øynene.

har tbc. F. eks. er det en som har tilbragt 12 år i russisk fangenskap og på sykehus hvoretter han nå er utskrevet — 12 år — det er tapt tid det! Andre trenger yrkesopplæring p. g. a. skader; noen trenger operasjoner, f. eks. finnes karer med hodeskader som bare kan rettes ved operasjoner som ikke blir betalt av noen trygdekasse. — Slike eksempler har man flere av.

7000 frontkjempere var ute i kamp, 90 000 N.S.-folk sto dem i ryggen den gangen. — Hvor er disse nå?

Vi har forpliktelser — og må innfri dem!

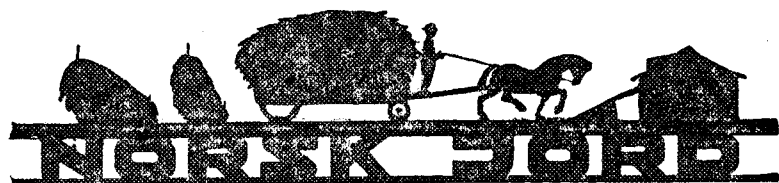
Blant deltagerne på årsmøtet vakte det glede at også Nord Norge var representert, nemlig ved kontorsjef Arne Rølvaa og frue.

— Skolens vinterferier har skapt en helt ny reisesesong! Følgen er at våre jernbaner står i fare for å bli overbelastet når elever fra norske og svenske skoler drar til fjells den 24. februar.

— Både Götaverken, Eriksberg, Kockum og Uddevallavarvet planlegger bedringer for skip på 60—70 000 tonn.

Den som prøver på hevn, holder sine egne sår friske. Francis Bacon.

Hvis menneskene skulle dømmes av hverandre, er det meget mulig at ingen ville komme i himmelen.

Beklagelse over at Staten overtar Gjerstadskogene

Kommunene gikk enstemmig inn for at det private interessentskap skulle kjøpe dem

Direktør Peder Holand i Skogbruksforeningen av 1959 imøtegår påstanden om at interessentskapet som kjøpte de store skogene i Aust-Agder og Telemark handlet i spekulasjonsøyemed:

— Interessentskapet bestod av en skipsreder, en forretningsmann og en forstmann. Sammensetningen av interessentene må sies å være heldig når man skal kjøpe en så stor skog som i dette tilfelle og kjøpet finner sted under en utpreget høykonjunktur. Det har vært en alminnelig oppfatning at prisen som ble betalt for skogen, ca. 2,3 mill. kroner, var høy. Hertil kommer at det må kostes på 1 mill. kroner, først og fremst til veier. Interessentskapet var innforstått med og villig til å ta de store utgiftene. Det var også villig til å selge skog til forskjellige formål innen Gjerstad kommune. Skogen ble ikke kjøpt i spekulasjonsøyemed, men kjøperne så frem til en lang periode med store investeringer og små inntekter. De interesserte kommuner gikk også enstemmig inn for at disse kjøperne skulle få overta skogen.

— Det vakte derfor bestyrelse da det ble kjent at Staten hadde grepet inn og benyttet sin forkjøpsrett, fortsetter direktør Holand. Det kan nok hevdes argumenter for at Staten skal kjøpe mer

inger som var nødvendig.

Som argument for at Staten har overtatt disse skogene, anføres at Staten bedre ivaretar skogsarbeidernes interesser, sier direktør Holand videre. Det finnes ikke beviser for en slik påstand. Hvis en reiser rundt i de offentlige skogene og ser hva som er gjort for arbeiderne når det gjelder boliger, husvær, faste arbeidsforhold m. v. og sammenligner med f. eks. de større private skogkomplekser, faller ikke sammenligningen ut til de offentlige skogers fordel. En av grunnene til at Staten ofte selger tømmer på rot, er at det i disse skogene er gjort lite for å skaffe faste helårs skogsarbeidere og løse boligspørsmålene og andre sosiale spørsmål.

Det har også vært hevdet at skogene er sikret bedre skjøtsel hvis de blir overtatt av Staten. Dette er også bare en påstand, sier Holand. En sammenligning er riktignok vanskelig fordi Staten har så dårlig statistikk for sine skoger. Men de oppgaver som foreligger, tyder aldeles ikke på at de offentlige skoger blir drevet bedre, tvertimot. Man kan her ta for seg og sammenligne hva man vil, enten det er kubikkmasser, tilvekstmasser, skogkulturarbeider, veibygging eller andre investeringer. Dette er ikke noen kritikk mot våre mange ut-

nyttede skogsarbeidere, men en påstand som er vanskelig å bevise. Det er en påstand som er vanskelig å bevise. Det er en påstand som er vanskelig å bevise.

Fritt Slag

Øverland må ha forstått hva som komme skulle!

Hevder Axel Skuggevik hin synske

Herr Lyngstad tar feil, når han tror det er antipati som former min oppfatning av halvguden Øverland.

Jeg kan ikke rose meg hverken av viten, kløkt eller såkalte åndsevner. Derimot har erfaringen gitt meg det inntrykk (kanskje falskt sådan?) at jeg eier litt teft, intuisjon, Gefühl eller hva en nå skal kalle det. Under vinterkrigen og siste verdenskrig så jeg, natt som dag syner. Jeg så det som foregår i Ungarn og andre steder der russere, englendere, franskmenn og kinesere herjer. Disse synene drev meg til rekruttskolen påny — 36 år gammel. Og jeg tenkte at hvis jeg kjempet og falt, så slapp muligens sønnene mine. Forferdelig dumt, sett med Ola Børs øyne. Nå er jo Ola Bør en uhyre innskrenket person. Det kan han i noen mon bruke til unnskyldning. Men «geniet» Øverland? En mann i sine beste år, en seer, kan ikke påberope seg en sådan stokkblindhet. Det får vir-

kelig være grenser for «at tale vel om ham og tage alt i den beste mening», som det stod i katekismen. Han må ha forutsett og allikevel støttet, det som han raste mot på universitetsplassen. Slike som han, godtar man, ikke som våpenfelle, ikke om man har æresbegrepene i orden. Olav Haraldson ville ikke ha «hedninger» i hæren sin. «Tak mot vår sak i fallet den løftes til seir». Axel Skuggevik.

Er vår almanakk blitt politisk?

Almanakken har vært en god gammel bok, der kunne man føle seg trygg for politiske løgne og enhver form for propaganda. Almanakkens pris — 78 øre er jo også et friskt pust fra en mer solid tidsalder, fra den tid da tingvollen enda var et hellig sted, et fredet sted der rett, sannhet og fred rådde, men er den det nå lenger? Nå etter siste store krig? På kalenderens side 6 står, og har stått i 10 år: 9. april: «Tysk overfall på Norge 1940». Hvorfor denne uttrykksmåte? Er almanakkens utgivere ukjente med den rette sammenheng?

Bort med 9. april som minnedag! Vi som føler noe for fedrelandet skammer oss over denne dag, den må i hvert fall ikke henges ut med falske inskripsjoner. Det lukter av de tider vi hadde, med det brukne gevær, og det vil så allikevel ikke lykkes å dekke over våre nøytralitetsforsømmelser da den 2. verdenskrig satte inn. Skal dagen «minnes» må det skje varsomt, skal vi si som en boks- og befedag?

Flyktningene

FN burde ha myndighet til å bevilge nødvendig flyktningehjelp etter medlemsstatenes rikdom og folketal. Land som kan brødfø seg burde være de første til å ta seg av ærlige medmennesker som er kommet i nød. Tvisomme individer måtte kunne finne seg i sikring med human behandling.

Stor litterær seier for Tore Hamsun og Einar Schibbye i dansk radio

Det lyktes dem «fullt og helt» å omskape «Victoria» som hørespill, hevder Politikens anmelder

Om den kjærlighetens tragedie som ble utsendt over dansk radio fredag 25. januar skrev Politikens anmelder dagen etter:

Endnu er roman bearbejdet som hørespil. Det er ofte forsøgt, men resultatet har sjældent været tilfredsstillende. I aftes var det lykkedes, over al forventning, fuldt og helt lykkedes. Tore Hamsun og Einar Schibbye har tryllet med Knut Hamsuns roman fra de unge aar og faaet «Victoria» til at leve dramatisk uden i ringeste maade at øve vold mod romanens stemning eller dens sproglige trolddom.

Til det lykkelige resultat bidrog i høj grad Finn Luths overordentligt suggestive musikalske ramme og et fint samstemt spil i alle roller, inklusive fortælleren eller «stemmen», som det hed i programmet, og som i Olafr Havrevolds udførelse

FRA SKIEN

Så er vi allerede et godt stykke ut i det nye år og julen er så langt tilbake at det nesten er formastelig å skrive om julefest, — men allikevel. — Vår her på stedet, innen våre rekker nok så bekjendte «stoppeklubb», som ellers vanligvis bare slipper det svake kjønn innenfor sitt område, ville den gangen også gjerne ha oss sterke med og invitasjonen ble nyttet i rikt monn. — Unge og gamle fra nær og fjern var kommet til festen. — Og selvsagt også denne gangen ble festen — tradisjonen tro — feiret hos vår alle-

blev til digterens medvidende og medfølende stemme.

Romanen (og hørespilletts) handling vil i referat tage sig frygtelig banal ud. Det er fortællingen om møllergutten og drømmeren Johannes, som elsker Victoria, men ikke kan faa hende, fordi hun skal forloves med den rige løjtnant Otto. Johannes bliver digter ved den pige, han ikke faar. Men det er ham, og ikke løjtnanten, Victoria elsker. Da løjtnanten dør, og hun er fri, er det for sent, for Johannes har i sin skuffelse givet en anden pige sit ord. Pigen gaar fra ham, og nu er han fri, men igen er det for sent: Victoria er død, og han hører for sidste gang hendes stemme gennem hendes afskedsbrev — et brev, der skælver af hendes rene og brændende følelse.

Alt er banalt, og intet er banalt — det kommer an på hvordan. Hos Knut Hamsun er denne tragiske kærlighed levende og sand: det er to menneskehjarter, og vi føler deres slag. Vi følte det i gaar i det gribende samspill mellem Liv Strømsted og Per Sunderland. Hende kender vi allerede som en af Norges betydeligste mikrofon-kunstnerinder, en skønt klingende, bøjelig stemme, saa kvindeligt sjælfuld, saa indtagende norsk. Ham lærte vi at kende som en skuespiller, der baade kan fremstille forelskelsen,

1957

Jeg hilser som venn til venner og takker for avisen og alt annet som gjøres for vår sak.

Aksel Christoffersen, Moldjord.

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske kapitulasjon

10/6 1940

og

Krigføringsproblemet 1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kiershowset, 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 5,—.

VED BESØK I EGGERBUND overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Norske frimerker

fra okkupasjonstida dukkes kjøpt. Brukte og ubrukte. —

Få eller mange. — Skriv til:

T. AKLAND, Herre p. å.

Tannlege Maamesen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

UB

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antiras og Allsport.

Utvalg sendes portofritt

inntekter. De interesserte kommuner gikk også enstemmig inn for at disse kjøperne skulle få overta skogen.

— Det vakte derfor bestyrelse da det ble kjent at Staten hadde grepet inn og benyttet sin forkjøpsrett, fortsetter direktør Holand. Det kan nok hevdes argumenter for at Staten skal kjøpe mer skog, men det bør i hvert fall ikke skje under en høykonjunktur som vi har nå og når det er private kjøpere som vil gå inn for saken. Skog som er blitt solgt de senere år har oppnådd meget store priser, ja en kan vel i mange tilfelle si altfor store priser. Staten har da heller ikke grepet inn og brukt sin forkjøpsrett. Det hadde vært naturlig at Staten holdt seg borte også i dette tilfelle og at man hadde latt dette interessentskapet få overta skogen og gjennomføre de forbedringer og invester-

ger. Men de oppgaver som foreligger, tyder aldeles ikke på at offentlige skoger blir drevet bedre, tvertimot. Man kan her ta for seg og sammenligne hva man vil, enten det er kubikkmasser, tilvekstmasser, skogkulturarbeider, veibygging eller andre investeringer. Dette er ikke noen kritikk mot våre mange utmerkede skogfunksjonærer i offentlig tjeneste, men det er hele systemet som har vist seg lite effektivt.

De private skogeiere, både de større og de mindre, har i de senere år satt inn store krefter og kostet på mange penger for å forbedre sine skoger. Slike tilfelle som dette med Gjerstad-skogene skaper ulyst og uro. Det som er gjort her, kan vel ikke gjøres om igjen, men la oss i årene fremover bli forskånet for den slags statsinngrep, slutter direktør Holand.

«I et lands skjebnetime -»

— Forts. fra side 1
plomatisk forbindelse med tyskerne ble opprettholdt. Av Stortinget fikk Regjeringen fullmakt til å la tyskerne besette landet, forutsatt at den lovlige regjering fikk en lignende ordning som Danmarks. Men inntil videre sto Quisling i veien. Han hadde benyttet det alminnelige kaos til å lage en privat regjering i Oslo, og hadde trukket konsekvensene av Nygaardsvolds og Kohts nøytralitets- og selvoppgivelseslinje.

(Hvorfor bare nevne disse to som ansvarlige? A.L.s bemerkning.)
Så tvang da tyskerne Quisling til å trekke seg tilbake, og Administrasjonsrådet ble opprettet med Høyesteretts velsignelse.

(Og justitarius, senere hjemmefrontillegalist og dødsdommer Pål Berg takket for anledningen Quisling i hele folkets påhør for den fedrelandssinn. A.L.s bemerkning.)

Så sto da intet i veien for

at regjeringen kunne benytte den fullmakt den hadde fått — uten regjeringen selv. Men nå hadde den fått blod på tann og trakk seg raskt kjempende tilbake helt opp til Nord-Norge, hvorfra den flyktet til England. Landets forsvarssjef — general Ruge, ble etterlatt for å ordne med kapitulasjonen, mens en del frivillige fulgte Konge og Regjering i landflyktighet.

*

I to måneder fra 9. april til 9. juni — ble det kjempet mer og mindre i Norge. Men var det krig i rettslig forstand, eller ikke? Selv de lærdeste er idag uenig om det. Riktignok forutsetter landssvikoppjøret at det var krig, ikke bare i disse to måneder, men uavbrutt fram til 8. mai 1945, hvis det da ikke er krig framdeles, idet det jo ikke offisielt er sluttet noen fred med Tyskland.

I landets skjebnetime får

stokkblindhet. Det får vir-

Flyktingene

FN burde ha myndighet til å bevilge nødvendig flyktingehjelp etter medlemsstatenes rikdom og folketal. Land som kan brødfø seg burde være de første til å ta seg av ærlige medmennesker som er kommet i nød. Tvilssomme individer måtte kunne finne seg i sikring med human behandling.

Tingvatn, Vest Agder.

B. J. Kollemo.

sammenheng?

Bort med 9. april som minnedag! Vi som føler noe for fedrelandet skammer oss over denne dag, den må i hvert fall ikke henges ut med falske inskripsjoner. Det lukter av de tider vi hadde, med det brukne gevær, og det vil så allikevel ikke lykkes å dekke over våre nøytralitetsforsømmelser da den 2. verdenskrig satte inn. Skal dagen «minnes» må det skje varsomt, skal vi si som en bost- og bededag?

A. C.

En ny abonnent hver — det vil fordoble vår slagkraft!

Embert Langødegård skriver til oss fra Valdres den 27. januar: Jeg har idag fornyet mitt abonnement på FOLK OG LAND. — Atter har vi et helt år bak oss. Og ingen av oss vet hva som kommer av begivenheter i det nye år. Men jeg håper alle og enhver som sogner til vår leir gjør sin plikt, fornyer abonnementet på FOLK OG LAND, og skaffer *bladet en ny abonnent hver!* Det ville straks doble vår slagkraft. Vi må heller ikke være etterladne med å kjøpe de bøker som er å få om våre problemer. — «Tek kvar og ein sin vesle stein, snart er vår åker rein».

kaos ikke råde. La oss da være enige om at det ble krig et en del i Norge fram til 9. juni 1940. Riktignok hadde Høyesterett brukt sitt private skjønn til å få opprettet Administrasjonsrådet, som igjen hadde avgitt lojalitetsløfte til Terboven, og sentraladministrasjonen og arbeidslivet samarbeidet utmerket med fienden, godt rettleidet av Regjeringsadvokat Kristen Johannsen ennå mens kampene pågikk i andre deler av landet.

(Herr Johannsens berømte erklæringer til Industriforbundet om lovligheten av samarbeid med okkupanten, er datert 27. mai og 14. juni 1940. A.L.s anmerkning).

Men la oss holde fast ved at det var krig. 10. juni 1940 ble kapitulasjonsbetingelsene undertegnet. De innebar at samtlige stridskrefter i landet overga seg, samtidig som nordmennene forpliktet seg til ikke å kjempe mot tyskerne så lenge verdenskrigen varte.

Var vi allikevel fortsatt

i krig? Hverken Kongen eller Regjeringen nevnte noe om det da de dro. Det ville da også vært en underlig måte å føre krig på. A utlevere alt vi hadde av folk, våpen og materiell til tyskerne og samtidig love ikke senere å kjempe mot dem. Men på den annen side ble det heller ikke uttrykkelig sagt at vi nå ikke lenger var i krig. Svevende og tvetydige talemåter var det eneste vi fikk høre. Også denne gang visste ikke regjeringen hva den ville. Nå — etterpå — viser det seg at hverken statsministeren, utenriksministeren eller forsvarsministeren kjente til sine egne kapitulasjonsbetingelser, som dog skulle være av en viss interesse?

I landets skjebnetime må kaos ikke råde! De høye herren var imidlertid så heldige å få lest kapitulasjonsbetingelsene nå — 7 år etter — da de ble fremlagt i forhørsretten (i Skancke-saken)!

langt tilbake at det nesten er formastelig å skrive om julefest, — men allikevel. — Vår her på stedet, innen våre rekker nok så bekjendte «stoppeklubb», som ellers vanligvis bare slipper det svake kjønn innenfor sitt område, ville den gangen også gjerne ha oss sterke med og invitasjonen ble nyttet i rikt monn. — Unge og gamle fra nær og fjern var kommet til festen. — Og selvsagt også denne gangen ble festen — tradisjonen tro — feiret hos vår alles stedse til tjeneste stående frk. X. Som vanlig ble festen i alle dele vellykket. Hvem monn kan hygge seg slik som vi av samfunnet forstøtte? — Hvor er gleden så stor som nettopp blandt våre?

Fru E. innledet festen med andakt og talte om julen og dens betydning.

Ved julebordet ble det holdt flere taler og vår reisesekretær Schlytter-Henrichsen gledet oss ved sitt nærvær. — Han minnet i sin tale de som var vandret bort i det gamle år — blandt disse forbundsssekretær Grønstad, o.r.sakf. Christie, skipsreder M. B. Johansen, Skien o. fl. og lyste fred over deres minne. — Det er ting som tyder på at vi etterhvert vinner gehør og forståelse for vår sak, hos mange av dem som stod steilt imot oss under «rettsoppjøret», uttalte reisesekretæren senere ved bordet, — og intet kan holde tilbake sannhet og rett i det lange løp, det gjelder bare å holde sammen og å holde ut og aldri miste troen, sa reisesekretæren til slutt og overbrakte forsamlingen en hilsen fra Forbundet.

Etter bordet var det kameratslig samvær og det vakre juletre med stjerner i toppen — så gamle og unge vandte rundt seg — og de gamle kjente julesanger brakte den riktige julestemning inn i stuene.

Et vellykket lotteri, hvor alle

spill mellom Liv Strømsted og Per Sunderland. Hende kender vi allerede som en af Norges betydeligste mikrofon-kunstnerinder, en skønt klingende, bøjelig stemme, saa kvindeligt sjælfuld, saa indtagende norsk. Ham lærte vi at kende som en skuespiller, der baade kan fremstille forelskelsen, saa at man tror paa den, og spille digter, saa at man er overbevist om talent — to lige krævende opgaver.

For fremtiden bør man sætte en tyk streg i radio-programmet, naar der staar «Norsk baandoptagelse»; det er jo ikke første gang, disse to ord har vist sig at være et kvalitetsmærke. For nogle maaneder siden «Et dukkehjem» og nu «Victoria» — som betyder «sejr».

kunne vinne — og virkelig også vandt — var et fornøyleg ledd i aftenens program. — Lotteriet innbrakte 95 kroner til Forbundet. — Etter kaffebordet ble man bevertet med frukt og knask.

En hjertelig takk til vertinnen og de andre damer og til S.T. som var med å gjøre aftenen så hyggelig og vellykket, og ikke minst en takk til Schlytter-Henrichsen som har evnen til å skape optimisme og forståelse for vår sak. Skien i januar 1957.

«En av de sterke».

Gi ingen tråden til en hemmelighet.

Osmanisk ordspråk.

BÉRETNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR
OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL

Rätt om

Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28

OSLO

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Utvalg sendes portofritt

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteenstgt. 2

TEL. 44 75 5

Annelise Barow

TANNINNSÆTNING

Trondheim

Gisle Johnsonstgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsentide

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsv. 5, Ø. Ullern

Telefon 55 61 29

Oslo

I BERGEN:

fåes avisen hos:

Carl Lund-Olsen,

Domkirkegt. 6 A - Bergen

SPIS i

O B L

Spisesalong i

NIELS JUELSGT. 31,

Hjemmelaget god mat.

Telefon 44 14 98

En norsk student

Sytten tusen mennesker hadde samlet seg på Universitetsplassen i Oslo, plassen var flombelyst og stemningen var høy denne høstkvelden — et enigt folk. Tre utvalgte menn fra vår kulturelite og generaldirektøren for Norges Røde Kors steg fram etter tur og talte til folket. De talte om Ungarns nød, og bad om at vi ved pengegaver måtte bli med i arbeidet for å lindre denne nød. Den store lyriker og humanist nyttet høvet til i sin tale å gjøre et drabelig utfall mot det svarte, det brune og det røde barbari. Og så bår det løs med innsamlingen, i Kringkastingen var det kombinert landskampvalg-nattstemning ei heil vake tilende.

Nede i grensegata mellom Østerrike og Ungarn stod en norsk student, han står der ikke lenger, han er blitt fjernet.

Han hadde ferie, den burde han ha brukt til å repetere pensum, han stod jo no framfor eksamensåret. Men han brukte fritiden til å stå der nede i grensegata. Så å si fra første dag hadde han stått der, og denne dagen var absolutt den siste han stod der. Han stod der og hjalp ynkverdige og dypt ulykkelige ungarere som var på flukt fra sitt fedreland. Atter en ny flokk på åtte mennesker sleper seg møysommelig fram mot grensa, studenten ser dem, det slår ned i ham: Her må du hjelpe! Han glemmer tid og sted — og så er han på Ungarns territorium,

Historisk overblikk

1.

Hold deg visse kjennsgjerninger for øyet!

I Knut Hesstvedts bok: «Norge på Skilleveien» leser vi på sidene 155, 156 og 157 følgende:

«Et blikk på Det norske Arbeiderpartis førkrigsprogram og dets planer for øvrig er dette sted, og dessuten av avgjørende betydning i en tid da det norske folk på kroppen har fått føle hva et diktatur betyr. Jeg gjengir et utsnitt av en publikasjon, som ble sendt ut av Høyres Pressekontor før det siste stortingsvalg (i 1936): (Publikasjonen var dengang konfidentiell, men er idag et dokument av betydelig historisk og offentlig interesse)».

«I arbeiderpartiets prinsipielle program (III, 3) heter det at «de gamle statsorganer er helt utilstrekkelige til å gjennomføre socialismen». De gamle statsorganer her i landet er vår demokratiske statsforfatning, som bygger på almindelig stemmerett og et gjennomført flertallstyre. — Disse organer forkastes. Arbeiderpartiet vil skape sine egne statsorganer, hvorom det heter: «På arbeidslivets grunn må derfor arbeidere, bønder og fiskere i forening skape de økonomiske og forfatningsmessige organer, som svarer til den nye tid».

Dette forklarte Tranmæl i

borgerlige demokrati kan avskaffes og vil bli avskaffet».

I II, 3 heter det: «Det er gjennom sine organisasjoner at arbeiderklassen styrker og utvider sine maktposisjoner og skaper forutsetningen for det endelige maktgjennombrudd». Det er med andre ord de utenomparlamentariske maktorganer arbeiderpartiet i det avgjørende øyeblikk vil sette inn i kampen.

Om selve gjennomføringen av den sociale revolusjon heter det i III, 1: «I sin virksomhet ønsker partiet å bruke organisatoriske, økonomiske og politiske kampmidler og unngå vold». — Ja, tenk det. Men så heter det videre: «Borgerskapet vil ikke frivillig gi makten og sine privilegier fra seg». Og når man har det å skylde på, så blir man altså nødt til å bruke vold. — Ja, for i enhver krig og borgerkrig er det som bekjent alltid den annen part som har skylden. Og derfor heter det videre i IV, 2: «I den overgangsperiode da den avgjørende kamp om makten pågår, er partiet forberedt på å bruke alle midler arbeiderklassen rår over for å bryte ned motstanden fra borgerskapet og grunnlegge det sosialistiske oppbygningsarbeide».

Fortsatt uhygge i Ungarn

De politiske mordere i Budapest har nå henrettet så mange frihetskjemper at det nærmer seg tallet på henrettede i Norge og Danmark etter krigen.

Edens nye ofre

En dansk FN-soldat Godfred Larsen er drept ved vådeskudd, meldes fra Egypt. En jugoslavisk offiser er livsfarlig skadd av mine. Svensk furer Fritz Engquist, 28 år, har fått alvorlige skader av landmine som eksploderte under bilen hans, begge føttene måtte amputeres. Hans unge kone har nå fått ham hjem som invalid.

Prisdirektoratet har godkjent en forhøyelse av engrosprisene for fersk skurlast av 1956/57-års produksjon for å gi sagbrukene kompensasjon for prisstigningen på tømmer og lønnsforhøyelse. Detaljprisene på trelast vil imidlertid først bli forhøyet til våren.

Hva ville farfar ha sagt?

Byggekostnadene steg ifjor med kr. 2 800 for en treværelses leilighet.

styre og demokratiske rettigheter? Partiets prinsipielle program er partiets grunnlov og står over valgprogrammet og er forpliktende for alle partiets medlemmer.

Men har da ikke arbeider-

Første kyssen i Kina og Sverige

När en kinesisk gosse föttes till världen det sägs han får en kyss utav sin mor, en kyss som avgör hele levnadsfärden och varuppå hans framtid helt beror.

Vill hon att han skall ägna sig åt sången och kanske bli en världsberömd tenor, så blir han kysst för allra första gången uppå sin lilla strupe av sin mor.

Men är det så att gossens mamma tycker, att han skall bli en skicklig pianist på hans små fingrar då hon kyssen trycker så blir han musiker och komponist.

Är han bestämd att måla tavlor sköna och skall en gång med säker konstnärsblick avbilda himmel blå och ängar gröna på sina ögon gossen kyssar fick.

Skal en publik han entusiasmera med vackert tal var uppå alla lyss, då ä det talarns mun som skall fungera och uppå den han får sin första kyss.

Och filosof kanhända vill en annan, att hennes lilla son en gång skall bli, i så fall trycker hon sin kyss på pannan och väcker så hans slumrande geni.

Skall han bli boxare och gå i ringen och med världsmästartiteln gå i land, oanad kraft han får i högersvingen av moderns kyss uppå hans högra hand

Hon kysser gossen på hans lilla öra om han skall bli politiker av rang, att han må folkets mening bättre höra och byta åsikt för vart sammanhang.

*

Så kom vi osökt in på svenska vanor. Har seden praktiserats även här? Har svenska mödrar utvalt levnadsbanor för de som sitta i vår ministrär?

Samröret bönder och socialister vårt folk i val i höstas underkänt, men Tage sitter kvar som statsminister och Hedlund sitter som om inget hänt.

För länge redan har vårt land regerats av män som ej förstått att de bör gå. Har deras första kyss en gång placerats

Vet du det?

Stortingsmennene betaler 636 kroner i skatt. — En lønnsmottager i samme klasse må ut med 2988!

Olav Knutsens gravferd

Det var en stor sorgeskare som den 19. januar fulgte vår 89 år gamle felle til hans siste hvilested på den skønne Nes kirkegård ved Gvarv.

Avdøde som var fullt åndsfrisk til sin siste levedag, hadde i alle år vært Forbundets våkne samvittighet for bygdene rundt Gvarv når det gjaldt støtte til vårt arbeid.

Under nedleggelsen av det veld av kranser av levende blomster som dekket kisten ble det av flere tegnet et klart bilde av avdøde som det allsidige, levende og utpreget idealistiske innstilte menneske han alltid hadde vært.

Etter at bygdens sogneprest, hr. Tjomsland hadde nedlagt krans fra hustru og barn og etter kransepåleggelse fra svigerbarn og barnebarn nedla formannen i bygdens skolestyre, hr. Stensrud krans fra naboene med takk for godt naboskap alle år og fra Nes skytterlag, hvis medstifter han hadde vært for mange års interessert og trofast arbeide for laget. For Forbundet nedla reisesekretær Schlytter-Henriksen en skjønn krans med takk for mange års vennskap og samarbeid, samt for hans varme fedrelandskjærlighet. Tilslutt nedla så o.r.sakfører Eilev Jonsaas, Akkerhaugen, en krans fra seg selv og andre kjenninger av avdøde i bygden. Han tegnet et levende bilde av avdøde som «en markant skikkelse i bygdens liv i mange, mange år». Han hadde i sin ungdom vært kst. lensmann, og senere varaordfører. Han var videre pioneren for fruktdyrkingen i Sauherad, idet han anla den første hage av noen større betydning der på sin daværende gård Lundheim. Senere har

